

# PAMĚŤ A VZPOMÍNKY

## metodický list



1

### Anotace

Pracovní list slouží k uvědomění si fenoménu fungování epizodické paměti a vzpomínek obecně – žáci se nejprve snaží vybavit si co nejkompaktněji svou individuální vzpomínku včetně smyslových vjemů. Poté si obdobným způsobem vybavují zážitek, který prožili společně s ostatními spolužáky, ale každý z nich si ho pravděpodobně zapamatoval trochu jinak, což ukazuje nespolehlivost a selektivnost individuální paměti. Závěrečná reflexe by měla propojit zkušenost rozdílných vzpomínek studentů s metodou orální historie jako metody, která má své klady a zápory a být odrazovým můstkem k přípravě na natáčení pamětnického vyprávění.

**Epizodická paměť:** Paměť vztahující se k událostem minulosti se nazývá epizodickou pamětí. Tato paměť je pro nás důležitá – díky ní se utváří naše současná identita.

Naše vzpomínky na minulost utvářejí vyprávění, jehož jsme protagonistou.

Epizodická paměť ale nezapisuje prožité neměnně a spolehlivě, ale rekonstruuje - mozek zapojí své kreativní vlohky tak, aby vyšel souvislý příběh. Problémem je, že tento příběh je ovlivněn našimi minulými i současnými postoji, emocemi či náladou, takže se často více či méně liší odlišuje od toho, co se skutečně stalo.

### Cílová skupina

Studenti 1. a 2. ročníku SŠ nebo odpovídajících ročníků víceletých gymnázií

### Vzdělávací cíle

- Studenti si uvědomí, že paměť je nespolehlivá a selektivní.
- Studenti si uvědomí, že něco jako objektivní vzpomínka neexistuje, že vzpomínka je vždy individuální.
- Studenti si uvědomují, že při vzpomínání hrají zásadní roli smyslové vjemy a emoce.
- Studenti si uvědomí klady a zápory metody orální historie, která je na individuálních vzpomínkách na historické události založena.
- Studenti si uvědomí, že je nutné zasadit vzpomínky do souvislostí či historického kontextu a interpretovat je.

### Počet účastníků

Libovolný, studenti pracují nejprve individuálně, poté ve dvojicích či ve skupinkách dle počtu účastníků

### Kompetence

komunikace v mateřském jazyce, kulturní povědomí a vyjádření, schopnost učit se

### Časová dotace

30–45 minut

### Pomůcky

pracovní list, psací potřeby



EVROPSKÁ UNIE  
Evropské strukturální a investiční fondy  
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**MSMT**  
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**paměť  
národa**

# PAMĚŤ A VZPOMÍNKY

## metodický list



### Postup

- Vyzvěte studenty, aby zavřeli oči a zkusili si vybavit svou nejranější vzpomínku. Můžeze pustit klidnou hudbu a nechte studenty chvíli vzpomínat. Poté rozdejte pracovní listy. Každý svou vzpomínku popíše a na základě naváděcích otázek v 1. části vyplní „čtyřlístek“. Studentům zdůrazněte, že vzpomínka nemusí být komplexní, a není proto na závalu, když si nevybaví vjemy všech čtyř částí „čtyřlístku“.
- Poté vyberte událost (exkurze, výlet atp.), kterou společně zažila celá třída či skupina, a od níž uplynulo alespoň několik měsíců. Stručně ji připomeňte (Vzpomínáte, jak jsme byli minulý rok na výletě?) a vyzvěte studenty, aby individuálně napsali slova, která se jim při vzpomínce na tuto událost vybaví jako první. Tato slova ať pak znovu zkusí doplnit do „čtyřlístku“.
- Vytvořte dvojice či malé skupinky, které vzájemně porovnají své výsledky. Paměť je nespolehlivá a vrtkává, pravděpodobně se tedy budou i „čtyřlístky“ jednotlivých studentů lišit. Právě nesrovnalosti ve vzpomínkách poslouží jako odrazový můstek k reflexi o fenoménu paměti. Co si kdo vybavil? Kdo si vzpomíná na barvy či vůně? Jak je možné, že si stejnou událost pamatujeme rozdílně? Proč jsme si zapamatovali právě tento detail? Proč na nás vzpomínka působí příjemně nebo nepříjemně?
- Jak aktivita souvisí s přípravou na natáčení pamětníka a co z toho všeho vyplývá při zpracování jeho vzpomínek? Jaká jsou úskalí věrohodnosti pamětnického vyprávění? Co můžeme udělat, pokud nám vyprávění nepřipadá věrohodné nebo se vzpomínky pamětníků na určitou událost rozcházejí?

